

Het verhaal van een melktuit, een chocomelflesje en een anker

Afbeelding 1 Het veer met zicht op Cuijk, gedateerd tussen 1930 en 1964 (foto FAD Cuijk).

Auteurs: Peter Seinen & Joost van den Besselaar

Administratieve gegevens

Projectnaam	Veerongeval Cuijk 1960
Projectcode	VOC-1960
Gemeente(s)	Cuijk-Middelaar
Toponiem	Veerstoep Middelaar
Werkgebied	Maas
Kadasterinformatie	Kaartnummer: 46AZ
RD-coördinaten	XRD 189445 m YRD 415640 m
Periode onderzoek	1960- 2020
Auteurs	Peter Seinen en Joost van den Besselaar
Rapportnummer	MiM-Rapport-VOC-1960-V-8
Rapportdatum	19-4-2021

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	4
2. Bureauonderzoek van verschillende contexten	4
2.1 Geografische context	4
2.2 Geologische context	5
2.3 Historische context	5
2.4 Archeologische context	5
3. Doelstelling onderzoek en onderzoeksvragen	5
4. Beschrijving van onderzoeksmethoden en technieken	5
5. Resultaten van het onderzoek	6
6. Interpretatie van de resultaten aan de hand van de onderzoeksvragen	9
7. Conclusies	10
8. Aanbevelingen	10
Literatuur	10
Bijlagen	11

Verzendlijst

Stichting Mergor in Mosam

Bestuur:

Joost van den Besselaar, Noud Cornelissen, Marc Pennings, Martien Verrijt, Peter Seinen

Contactgroep:

Diana Derks, Andre Frentz, Brigitte en Rob Maassen, Erik Van Hoof, Wilco Van Lanen

Landelijke Werkgroep Archeologie Onder Water

Albert Zandstra

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Liselore Ann Muis, Heidi Vink, Thijs Coenen, Johan Opdebeeck

Samenvatting

In de negentiger jaren werden op de bodem van de Maas bij Cuijk zwaar verroeste melktuiten gevonden. In de decennia die daarop volgden kwamen bovendien chocomel flesjes boven water. Navraag leerde dat deze resten te maken zouden kunnen hebben met een ongeval met het veer tussen Cuijk en Middellaar in de winter van 1960. Hierbij kapseisde het veer met aan boord een vrachtwagen die geladen was met een paar honderd melktuiten en mogelijk chocomel flesjes. Tijdens latere verkenningen rond de plaats des onheils, werd tenslotte nog een smeedijzeren anker gevonden en geborgen. Mogelijk was dit anker onderdeel van het veer en verloren gegaan bij het ongeval.

Vervolgonderzoek leverde de reconstructie van een klein drama in de winter van 1960 op.

1. Inleiding

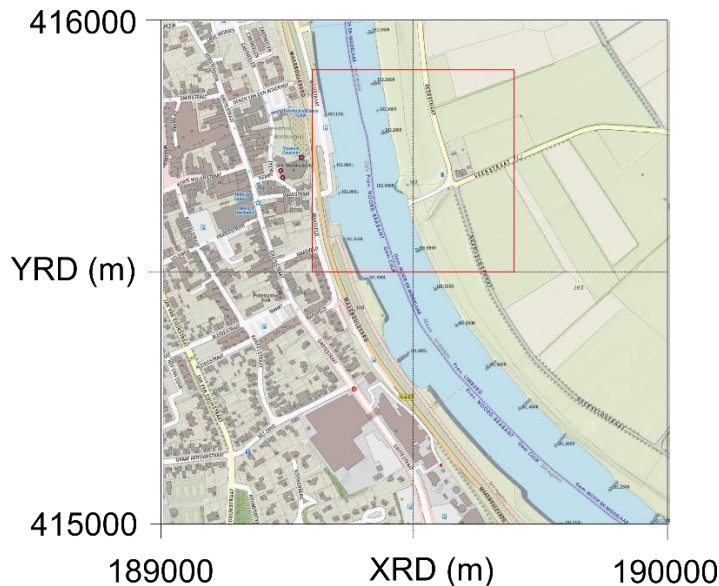
Archeologie van na de Tweede Wereldoorlog wordt nog maar recent officieel erkent als “echte relevante” archeologie. In de praktijk lopen echter maar weinig archeologen warm voor dit tijdvak, en dan beperkt dat zich nog vaak tot de Tweede Wereldoorlog, die nog omringd wordt door emoties. Toch zijn de kleine verhalen uit een tijdvak waarvan nog ooggetuigen leven, de moeite van het optekenen waard. Door de steeds snellere ontwikkeling van onze manier van leven en werken, gebeurt het steeds vaker dat die vroegere manier van leven nu als volkomen vreemd wordt ervaren. Een goede reden om die niet te vergeten.

Dit rapport beschrijft het verhaal van klein drama dat zich afspeelde in de Maas bij Cuijk begin zestiger jaren. Het verhaal begon met de vondst van zwaar verroeste melktuiten, die regelmatig opdoken bij het archeologische onderzoek voor het Romeinse brugproject en ook later tijdens de Vierdaagse verkenningen in hetzelfde gebied,. Hierbij werden ook kleine glazen flesjes en een anker gevonden. Met name de melktuiten en glazen flesjes pasten niet in de context van het vondstgebied. Een bescheiden onderzoek resulteerde in het antwoord.

2. Bureauonderzoek van verschillende contexten

2.1 De geografische context

Afbeelding 2 laat de geografische context van het onderzoeksgebied zien. In Afbeelding 3, die detailinformatie binnen het rode kader geeft, worden de vaarroute van het veer, de plaats van het ongeval en de vondstlocaties van de artefacten weergegeven.

Afbeelding 2 Geografisch overzicht Maas bij Cuijk.

2.2 De geologische context

Niet relevant.

2.3 De historische context

Melktuiten hebben een relatie met zuivelproductie en de zuivelindustrie zit in Cuijk diep in de genen. De productie van zuivelproducten in Cuijk heeft al een lange historie¹.

In 1881 wordt de “Botermijn” in de Maasstraat in Cuijk opgericht en in 1892 voortgezet bij het station van Cuijk. Aan de “Botermijn” kwam een einde toen de “Vereeniging tot verbetering der zuivelbereiding Sint Isidorus” in 1902 de “Coöperatieve Stoomzuivelfabriek Sint Isidorus” oprichtte.

In 1904 richtte de Rooms Katholieke Boerenbond aan de Gildeweg in Beers de handkrachtzuivelfabriek “Helpt Elkander” op.

Kort daarna, in 1905 werd aan de Grotestraat in Cuijk de “Coöperatieve stoomzuivelfabriek Sint Maarten” opgericht, voor de productie van boter en kaas. De fabriek in Beers ging al snel op in de “Coöperatie van Sint Maarten”.

In april 1906 vroeg en kreeg de “Coöperatie De Volharding” in Haps toestemming voor het oprichten van een stoomzuivelfabriek. Deze heeft gestaan aan de Parallelweg.

In 1916 kwam daar de Naamloze Vennootschap “Cuyksche Melkproductenfabriek” bij. Deze fabriek veranderde in 1921 van naam: “Lacto” (Latijn voor: ik voed met melk). De financier, de Hanzebank in 's-Hertogenbosch ging in 1923, failliet. Wat bijna het einde van de “Lacto” betekende. De “Lacto” werd geveild in de Korenbeurs in Cuijk en gekocht door “Nutricia” uit Zoetermeer. De naam “Lacto” bleef nog jarenlang bestaan en werd pas na de Tweede wereldoorlog veranderd in Nutricia.

¹ Meer over de zuivelproductie en de geschiedenis van Nutricia is onder meer te vinden bij het BHIC (Brabants Historisch Informatie Centrum), bij de Foto Archief Dienst in Cuijk, in het jubileumboek voor de personeelsleden van Nutricia “100 jaar in 100 verhalen” en nummer 3/2017 van Merlet, een uitgave van de Historische Kring Land van Cuijk.

In 1932 introduceert Nutricia haar latere topproduct: Chocomel, maar niet onder deze naam. Martien Breij van de Baarnse Melkinrichting had deze naam gedeponneerd. Nutricia moest genoeg nemen met Melcola, tot ze na de Tweede Wereldoorlog alsnog de rechten op naam Chocomel kon overnemen.

2.4 De archeologische context

De melktuiten en Chocomel flesjes werden gevonden op de resten van een pijler van de Romeinse brug, in het krib vak aan de oostelijke oever. In het kader van het archeologisch onderzoek aan de resten van de brug, rond 1990, werd deze locatie aangeduid met Gebied-2000.

3. Doelstelling onderzoek en onderzoeksvragen

Het achterhalen van de betekenis van de aanwezigheid van melktuiten en glazen flesjes op de Maasbodem.

4. Beschrijving van onderzoeksmethoden en technieken

De verkenningen waren onderdeel van het onderzoek aan de Romeinse brugresten en later een onderdeel van de traditionele Vierdaagse onderzoeken in de Maas bij Cuijk, op en rond het tracé van de resten van de Romeinse brug. De gebruikte methoden en technieken worden beschreven in Bijlage 1.

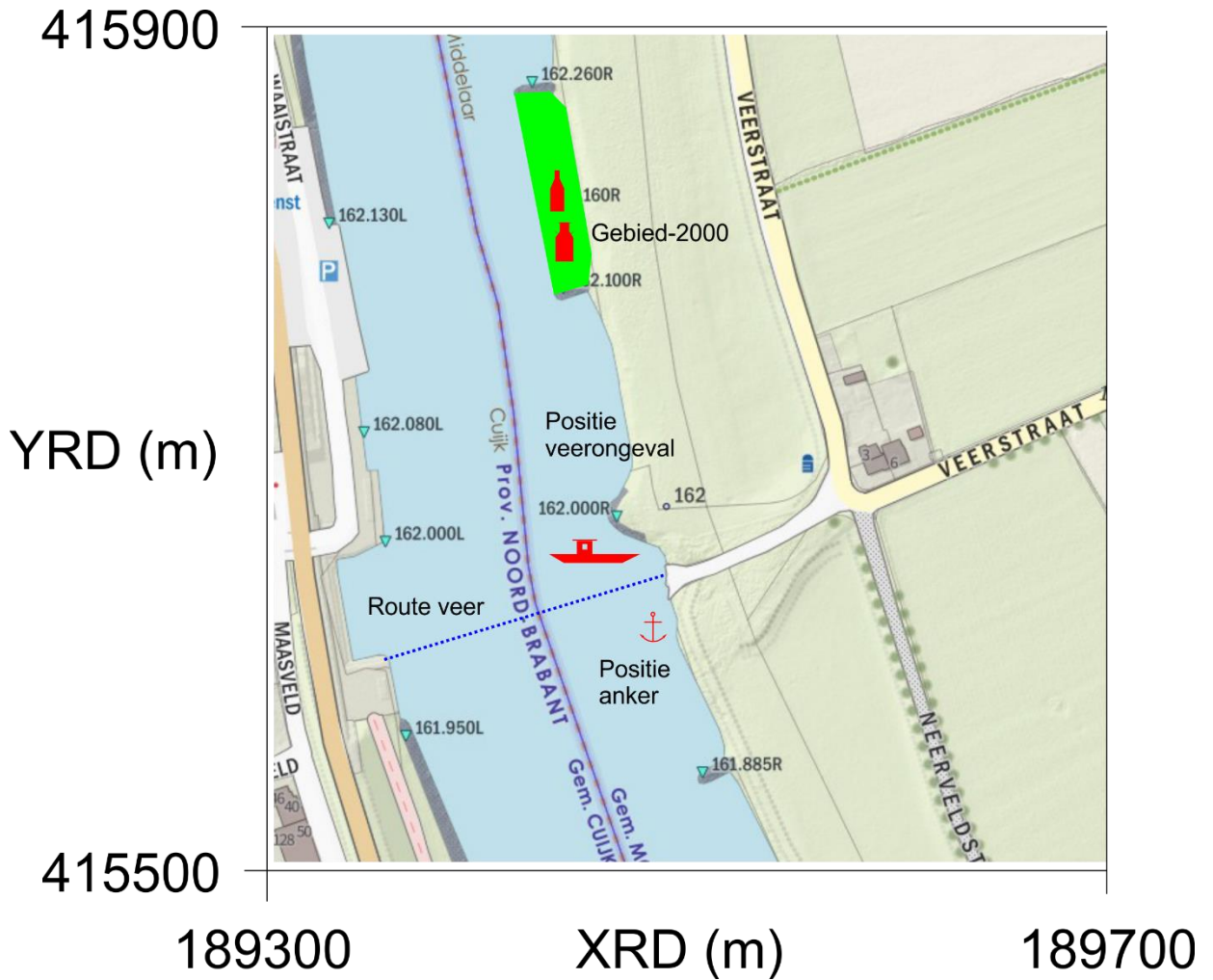
5. Resultaten van het onderzoek

Al in 1990, werd op Gebied-2000 van het tracé van de Romeinse brugresten de eerste melktuit gevonden. Als Joost van den Besselaar in 1996 na diverse vondsten het verhaal achter het opduiken van verroeste melktuiten op de Maasbodem wil achterhalen, blijkt er in de archieven van Rijkswaterstaat en de Waterpolitie niets meer over terug te vinden te zijn. De naam "Lacto" op een redelijk goed bewaarde tuit (Afbeelding 4) doet bij Karel Janssen van Rijkswaterstaat een belletje rinkelen. Hij weet zich nog wel een veerongeval met een vrachtwagen in het begin van de zestiger jaren te herinneren. Navraag bij de Foto Archief Dienst in Cuijk levert de namen van de drie betrokkenen op. De veerbaas Fun Geboers en de chauffeur Mat Simons van de vrachtwagen zijn inmiddels overleden, maar de bijrijder Koos Hesen kan en wil zijn verhaal nog wel vertellen. Precies 39 jaar na het ongeval wordt Koos geïnterviewd door Joost (Bijlage 2, Verslag van het interview en Bijlage 5, Artikel in Haps Heem).

Samenvatting verslag

Op 23 december 1960 om 7:17 moet de veerbaas, een Bedford vrachtwagen van de "Lacto" overzetten naar de Cuijkse oever. Door de sterke stroming helt het veer al enigszins. Op het vochtige houten dek glijdt de vrachtwagen al snel naar de stroomafwaarts zijde, wat het veer nog verder doet hellen. Hierdoor gaat het veer water maken en begint te zinken. De drie betrokkenen weten nog net in de roeiboot te stappen en deze los te maken voordat het veer onder de golven verdwijnt. Door het ontbreken van roeispanten of peddels moet er met de handen en een schop geroeid worden. Ze weten toch veilig de Middelaarse oever te bereiken. In het Café en Veerhuis van Marinus Jansen komen ze weer bij van de schrik.

De vrachtwagen vervoerde 330 grotendeel lege melktuiten van verschillende inhoudsmaten, 15, 20 en 30 liter. Slechts 30 zijn bij de stuw van Grave geborgen. De berging van het veer en de vrachtwagen liet nog twee weken op zich wachten. Al snel was iedereen het voorval vergeten.

Afbeelding 3 De locaties van de plaatsen van handeling.

De gevonden melktuitresten waren over het algemeen zeer sterk gecorrodeerd. Alle tuiten moeten gevuld zijn geweest, in de tuiten die gevonden werden bevond zich een stinkende zwarte massa, de vergane restanten van de ondermelk. Een enkel exemplaar, met inhoud van 30 liter (Afbeelding 4), was nog in voldoende goede staat om een deel van de belettering te kunnen lezen: LACTO. Lacto was de naam van de zuivelfabriek langs de Maas, voordat deze door Nutricia (1923) werd overgenomen. Deze naam werd nog tot na de Tweede Wereldoorlog gevoerd. In 1960 was de melktuit dus al minimaal 15 jaar oud. Dat is niet oud voor een melktuit.

De glazen flesjes hadden geen etiket of kroonkurk meer. Een flesje dat tijdens de Vierdaagse duiken werd geborgen², werd gedetermineerd door Johan Soetens³. Het flesje was zeer waarschijnlijk een Chocomelflesje van Nutricia, geproduceerd rond 1960 op een Roirant R7 flessenmachine.

Ter hoogte van het ongeval werd tijdens de verkenning op de Vierdaagse duiken van Mergor in Mosam⁴ een volledig stalen stokanker gevonden. Met toestemming van Rijkswaterstaat werd het anker later geborgen. Afbeelding 6 geeft het anker weer. Het betreft een smeedijzeren anker typisch voor toepassing in rivieren, getuige de neuring aan het kruis van het anker.

² Seinen, 2016

³ Deskundige industrieel glas van de Vereniging De Oude Flesch, 2018.

⁴ Seinen, 2014.

Op het kruis van het anker, staat een tekst ingeslagen, die de producent en de productieplaats van het anker geven: GEBR. HEUSS MANNHEIM (Afbeelding 7). Details over het anker worden gegeven in Bijlage 3.

Afbeelding 4 Een van de geborgen 30 liter melktuiten

Afbeelding 5 Het chocolademelkflesje.

Afbeelding 6 Het anker.

Afbeelding 7 Het merkteken op het anker GEBR(ueder). HEUSS MANNHEIM.

Afbeelding 8 Vergelijking met het anker op het veer.

Bijlage 4 geeft foto's van het veer tussen 1913 en 1978⁵.

6. Interpretatie van de resultaten aan de hand van de onderzoeksvragen

De bron van de chocomel flesjes is onzeker. De datering van de flesjes past goed bij het verhaal over het veerongeval, en in de zestiger jaren werd in Cuijk ook Chocomel geproduceerd. In de jeugd jaren van Joost van den Besselaar verdiende hij wat bij als rijder op een vrachtauto van Nabuurtransport. Hiermee werd onder andere Chocomel ingeladen in Cuijk en in het hele land rondgebracht. De flesjes worden evenwel niet vermeld door de rijder Heslen.

Het anker is waarschijnlijk afkomstig van het veer. De enig foto waar nog een deel van het anker op staat laat zien dat de vorm goed overeenkomt. Helaas zijn alle betrokkenen inmiddels overleden.

De melktuit(en) zijn zonder twijfel afkomstig van het veerongeval.

⁵ Foto Archief Dienst in Cuijk.

7. Conclusies

De gevonden melktuiten zijn zeer waarschijnlijk afkomstig van de vrachtwagen die van het veer kantelde.

De gevonden Chocomel flesjes kunnen wat betreft de datering afkomstig zijn van dezelfde vrachtwagen, maar dat is niet zeker.

Het gevonden anker is waarschijnlijk afkomstig van het veer. Of er een verband met het ongeval bestaat is niet zeker.

8. Aanbevelingen

Geen

Literatuur

Seinen, P.A., MiM-Rapport-VIE-2013-14, 2014.

Seinen, P.A., MiM-Rapport-VIE-2015-16, 2016.

Bijlage 1 Beschrijving van onderzoeksmethoden en technieken.

- Aansturen van de duikers

Duikers worden aan een seinlijn door de seinmeester aangestuurd vanaf de oever met behulp van lijnsignalen, of duiken in buddy verband met twee- of drietallen

- Zelfstandig cirkelen

Door het uiteinde van een meetlint in de bodem vast te leggen en met de rol op gepaste afstanden met een strakgespannen lint over de bodem heen en weer te cirkelen, kan zeer efficiënt een groot oppervlak verkend worden. Nadeel van de techniek is het voortdurend blijven steken van het lint achter objecten op de bodem.

- Opmeten van posities, afmetingen & oriëntaties

Metingen onderwater worden uitgevoerd met een oprolbaar meetlint. De oriëntatie wordt bepaald met behulp van een onderwater kompas. De positie en oriëntatie van het lokale onderwater meetraster ten opzichte van het RD-NAP raster wordt direct met Total Station of indirect door trilateratie met bekende referentiepunten op de oever bepaald.

Metingen van de referentiepunten worden met RTK-GPS bepaald.

- Vastleggen van lokale metingen

Metingen en waarnemingen worden vastgelegd door de duiker zelf, op een onderwater schrijfleitje of door de seinmeester via draadloze communicatie.

- Veiligheid

De verantwoordelijkheid voor de veiligheid van alle deelnemende duikers ligt, zoals tijdens de briefing duidelijk wordt aangegeven, bij de duikers zelf. Van hen wordt gedrag verwacht dat hun veiligheid niet in gevaar brengt. Uiteraard neemt de stichting ook organisatorische maatregelen om aan de veiligheid van de deelnemers bij te dragen:

- Voorafgaand aan het evenement wordt informatie over de omgevingscondities verzameld en beoordeeld, met betrekking tot de weersverwachting (buienradar.nl), stroomsnelheidsverwachting en watertemperatuur (rijkswaterstaat.nl).
- Voorafgaand aan het duiken worden tijdens een uitgebreide briefing (check-de-stek) de kenmerken van het onderzoeksgebied beschreven.
- Duiken worden slechts uitgevoerd in het buddy-systeem of doormiddel van lijnduiken met een lijnverbinding met een seinmeester op de oever.
- Als hulpmiddel voor de oriëntatie van duikers kan een gidslijn gespannen worden tussen het onderzoeksgebied en de oever.
- De duiken worden volgens de regels der kunst op een duikformulier bijgehouden door de duikleider van dienst.
- Als markering van het onderzoeksgebied wordt een boei met duikbord (kleurpatroon van de blauwwitte duikvlag) geplaatst. Ook aan de oever kan een bord met duikvlag bevestigd worden. In sommige situaties worden de acties aangemeld bij Rijkswaterstaat en worden dan gemeld bij de "Berichten aan de Scheepvaart".
- Als medische noodvoorziening zijn een EHBDO-koffer en zuurstofkoffer aanwezig.
- Tijdens de actie zijn auto's permanent beschikbaar voor het vervoer van mogelijke slachtoffers naar een spoedeisende-hulpafdeling.
- In de map van het duikformulier is een lijst opgenomen waarin de noodnummers van het Duik-Medisch-Centrum (Den Helder) staan.

Bijlage 2 Verslag interview met Hesen.

Interview met Koos Hesen, Zoetendaalstraat 3, 5443 AM Haps, 0485-315491.
Naar aanleiding van het vinden van melkbussen/tuiten op Gebied 2000 van de Romeinse Brug in de Maas te Cuijk.

De tuiten werden al in 1990 aangetroffen, aanvankelijk maar enkele grote, iets kleinere en kleine. Later tijdens de opgraving en nog later na de uitdieping in 1996, werden er nog veel meer gevonden. Een ervan was nog in zodanige staat dat deze geborgen kon worden en redelijk geconserveerd. Bij het conserveren kwam de naam Lacto op de bovenste ringband tevoorschijn. Via Karel Janssen, RWS, gehoord dat deze mogelijk van een aanvaring van het veer Cuijk Middelaar in de jaren zestig, van een melkwagen afgevallen waren. Bij RWS als Waterpolitie was hierover niets meer te vinden of te horen.

Na jaren zoeken naar iemand die hier meer van afwist, sprak ik op een tentoonstelling van de Foto Archiefdienst Cuijk, te Cuijk in 1999, iemand die alles afwist van de Nutricia en haar voorloper de Lacto melkfabriek. Deze wist dat de chauffeur van de melkwagen en de toenmalige veerbaas overleden waren, maar dat de bijrijder nog leefde. Het betrof Koos Hesen uit Haps, en het toeval wil dat Koos een 100 meter van mij verderop in de straat woont.

Op bezoek bij Koos op 23/12/1999, om het gehele verhaal te horen. Bij toeval kwam ik op deze dag bij Koos, mijn eerste vraag, wanneer was het gebeurd: 23/12/1960.

Ik werkte bij de Lacto melkfabriek te Cuijk, op de plaats van de huidige Nutricia. Aanvang 06:00 uur met melk ophalen. Chauffeur Mat Simons, Koos bijrijder en een vrachtauto merk Bedford met aanhangwagen. Route voor die dag Middelaar, Milsbeek, Mook, oversteek veer Cuijk Middelaar met veerbaas Fun Geboers. Eerst lege bussen laden en enkelen met zogenaamde ondermelk, ongeveer een 40, totaal aantal bussen 330.

Winterse dag, mistig met vorst, we stonden om ongeveer 07:17 uur alleen op de pont. De vloer van het veer was van hout, bevroren en spekglad. Er stond een behoorlijk stevige stroming in de Maas. Door de sterke stroming helde de pont een beetje en de vrachtauto schoof schoksgewijs naar de stroomafwaarts zijde van de pont. Op ongeveer op 25 meter uit de rechteroever maakten wij de roeiboot die aan de zijde van het veer hing los en deze viel in het water. Ik hield de roeiboot vast terwijl de veerbaas en vervolgens Simons en ik als laatste er in sprongen. Hierbij liep ik een lichte verwonding op. Spannend moment was dat de roeiboot met een ketting vast aan de pont zat die aanvankelijk niet loswilde. Toen die net los was sloeg het veer om. Ondertussen waren we weer naar het midden van de Maas gedreven. We zijn met zijn drieën met de blote handen en een schop naar een krib aan Middelaarse kant geroeid en naar het café / veerhuis van Marinus Janssen gegaan. Er kwamen zeer veel bussen boven drijven. Ongeveer een dertig zijn er geborgen in Grave voor de sluis. Er was geen sprake van een aanvaring.

De pont en de vrachtauto hebben ongeveer 14 dagen onderwater gelegen waarna ze geborgen zijn. De pont is later nog een keer gezonken, er bleek een gat in te zitten. De Maas was gemarkeerd met boeien. Bij de waterpolitie hebben wij een verklaring moeten afleggen en dezelfde dag zijn we weer verder gegaan met het werk, de volle bussen ophalen met een andere vrachtauto. We hebben nog ongeveer een half jaar dubbele route moeten rijden in verband met dit ongeval.

Ik heb nooit meer iets gehoord van de melktuiten of het ongeval tot aan heden. De inhoud van de bussen van 30, 20 en 15 liter en er zaten geen koperen/bronzen nummering op. Volgens mij heeft Helmut Hageman foto's toentertijd gemaakt.

Bijlage 3 Details met betrekking tot het anker.

Informatie over het anker.

Joost van den Besselaar

Anker (stokanker) uit de Maas, rechteroever, tussen kilometerraai 162.000R en 161.885R in gemeente Mook. Dit is iets stroomopwaarts van de oude veerstoep Cuijk Middelaar. Anker zeer waarschijnlijk van het kabelveer. Een foto van de veerpont laat dit of een soortgelijk anker zien. In het kruis staat Gebr(ueder) Heuss Mannheim gestanst. Dit is de maker van het anker. Dit soort ankers worden ook wel Heuss ankers genoemd. Volgens een website heeft de Mannheimer Ankerfabrik und Hammerwerk Gebrüder Heuss tot 1928 ankers geproduceerd.

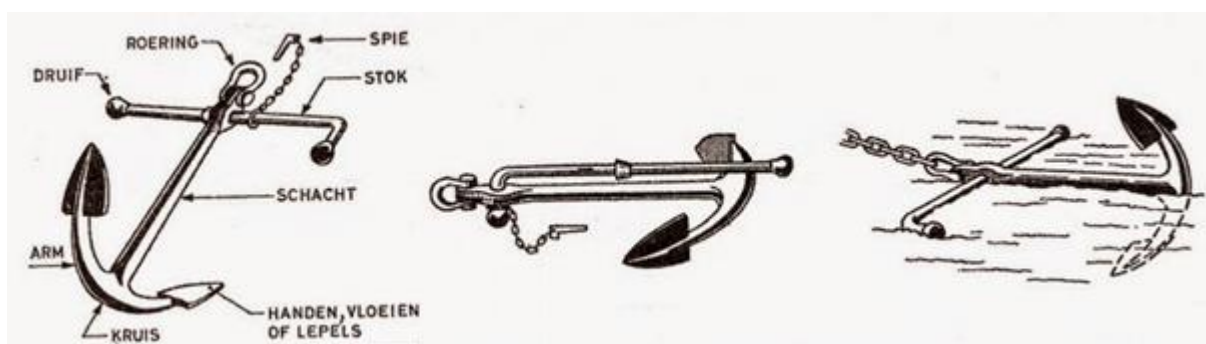
http://www.albert-gieseler.de/dampf_de/firmen1/firmadet19397.shtml

Gevonden op 18 juli 2014 verkenningen tijdens de Vierdaagse oversteek.

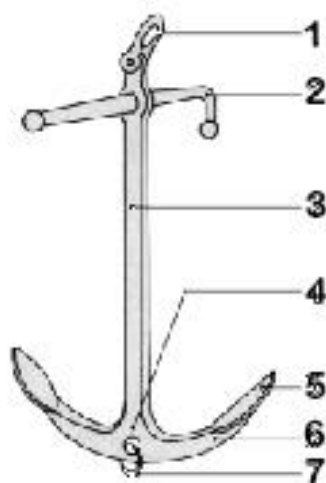
Terugggevonden op 19 oktober 2014 en geborgen op 26 oktober 2014 met behulp van een hefballon en spierkracht. Anker zat op een van de bladen na geheel in de kleizand bodem.

Beschrijving van het anker

Het betreft een stokanker, speciaal ontworpen voor toepassing op rivieren en binnenwateren.

Lengte schacht:	158 cm
Breedte tussen de punten van de vloeien:	98 cm
Lengte stok:	141 cm

Ankerring (1) Ankerstok (2) Schacht (3) Kruis (4) Vloei (5) Arm (6) Neuring (7)

Bijlage 4 Foto's van het veer tussen 1913 en 1978.

Foto Archief Dienst Cuijk.

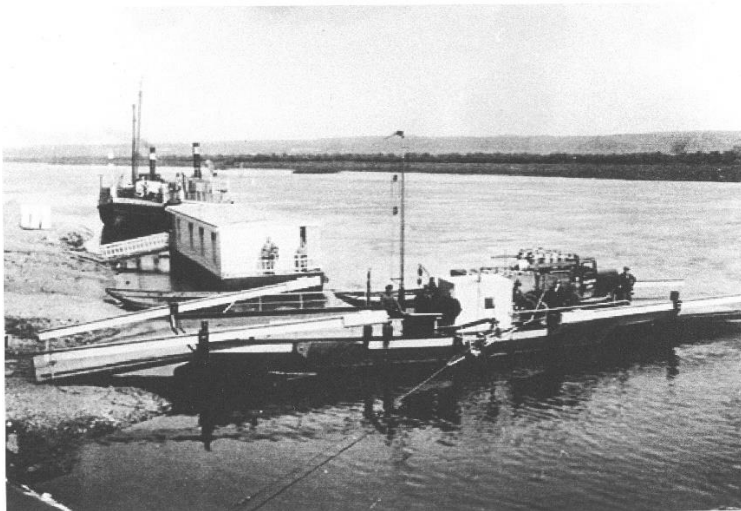
Afbeelding A Veer met zicht op Cuijk, gedateerd voor 1913. Het veer is nog een gierpont.

Afbeelding B Veer met zicht op Cuijk, gedateerd tussen 1913 en 1930.

Afbeelding C Veer Cuijk, gedateerd tussen 1913 en 1930.

Afbeelding D Veerstoep Cuijk, datering onbekend, datering vermoedelijk rond 1930.

De Maas bij Cuijk.

Afbeelding E Veerstoep Cuijk nog net zichtbaar op de voorgrond, datering vermoedelijk rond 1930.

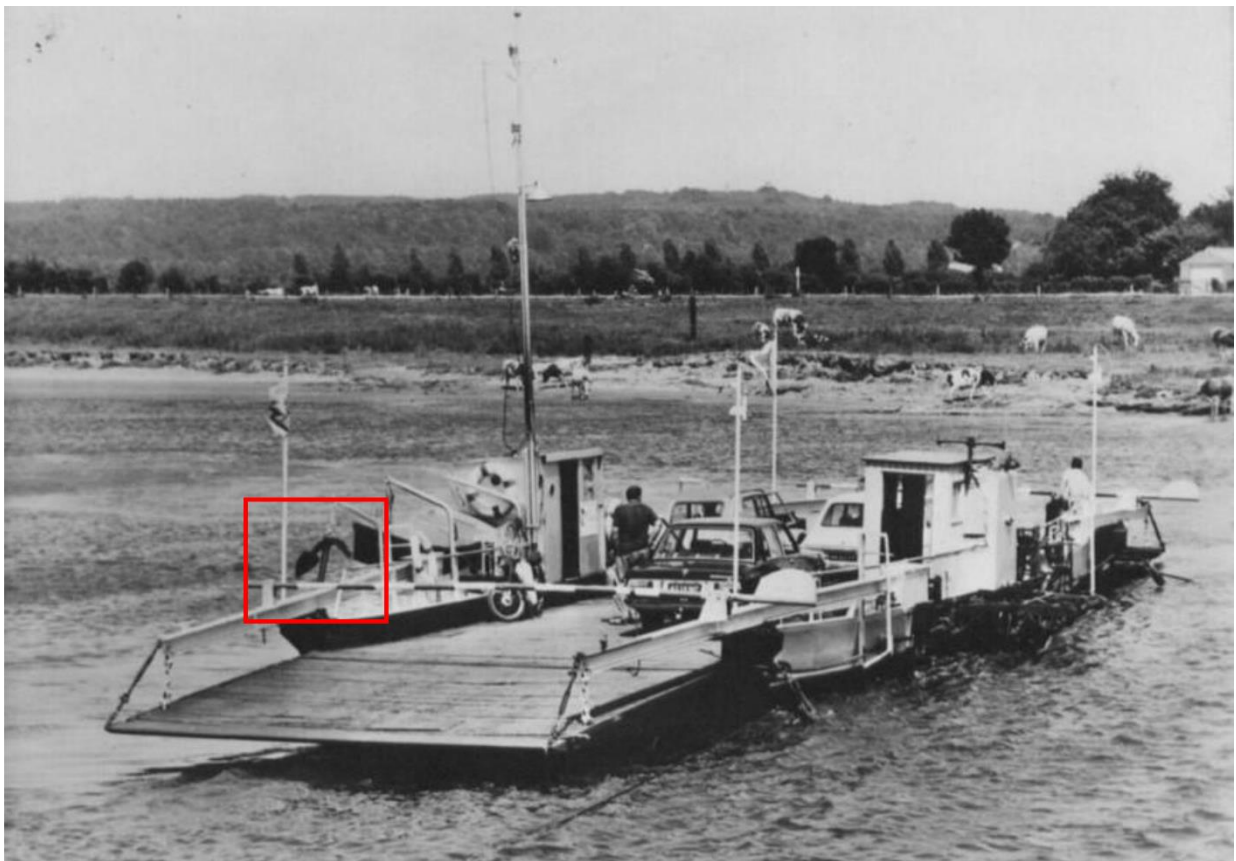
Afbeelding F Veerstoep Cuijk, rond 1958. Op de achtergrond de Nutricia fabriek.

Afbeelding G Veerstoep Middelaar, gedateerd tussen 1930 en 1964.

Afbeelding H Veer met zicht op Cuijk, gedateerd tussen 1930 en 1964.
Aan de rechterzijde is de roeiboot te zien.

Afbeelding I Veer met uitzicht op de Mookerheide, gedateerd rond 1955.
Aan de linkerzijde is het anker te zien.

Afbeelding J Veerstoep Cuijk, na 1963.

Afbeelding K Veer met zicht op Cuijk, gedateerd na 1978.

Bijlage 5 Artikel over het veerongeval in Haps Heem

Toevalligheden, Haps Heem

Joost van den Besselaar

Tijdens verkenningen van stichting Mergor in Mosam (duikende vrijwilligers in de archeologie), op het zogenaamde gebied 2000, een pijlgebied van de Romeinse brug Cuijk/Middelaar in 1990 troffen de duikers er zwaar aan getaste ijzeren voorwerpen aan. Het zicht was toen nog nul in de Maas, dus kijken met de handjes. Toen de eerste resten uit het water kwamen bleken dit ijzeren melkbussen te zijn met nog inhoud die totaal vergaan (rot) was.

Er kwamen verschillende melkbussen boven water, grote, en kleine. Later tijdens de opgraving en nog later na de uitdieping in 1996, werden er nog veel meer gevonden. Een ervan was nog in zodanige staat dat deze geborgen kon worden en redelijk geconserveerd (zie foto). Bij het conserveren kwam de naam Lacto op de bovenste ringband te voorschijn .

Karel Janssen, medewerker van Rijkswaterstaat (RWS) en bewoner van het oude Veerhuis aan de Middelaarse kant , wist te vertellen dat deze mogelijk bij een aanvaring van het veer Cuijk Middelaar in de jaren zestig, van een melkwagen af gevallen waren. Navraag bij zowel RWS als waterpolitie leverde hierover niets verder meer op.

Na jaren zoeken naar iemand die hier meer van afwist, sprak ik op een tentoonstelling van de Foto Archiefdienst Cuijk, te Cuijk in 1999, iemand die alles af wist van de Nutrica en haar voorloper de Lacto melkfabriek. Deze wist te vertellen dat de chauffeur van de melkwagen en de toenmalige veerbaas overleden waren, maar dat de bijrijder van de melkwagen nog leefde. Het betrof Koos Hesen uit Haps, het toeval wil dat Koos een 100 meter van mij verderop in de straat woonde!!!

Op zoek naar meer informatie ging ik op bezoek bij Koos op 23/12/1999, om het gehele verhaal te horen. Het eerste wat Koos zei "dat is toevallig", ongeval is gebeurd op 23/12/1960.

"Ik werkte bij de Lacto melkfabriek te Cuijk, op de plaats van de huidige Nutricia. Om 06.00 uur startten we die dag met ophalen van melk in melkbussen bij de boeren. De chauffeur was Mat Simons, en ik was de bijrijder. We reden in een vrachtauto van het merk Bedford met aanhangwagen. Route voor die dag was Middelaar, Milsbeek, Mook, met oversteek over de Maas met het veer Cuijk/Middelaar met veerbaas Fun Geboers. We hadden eerst lege bussen geladen in Cuijk en enkelen met zogenaamde ondermelk, ongeveer een 40-tal dacht ik, totaal aantal bussen 330.

Het was een winterse dag, mistig met vorst, we stonden om ongeveer 07.17 uur alleen op de pont richting Middelaar. De vloer van de veerpont was van hout, bevroren en spekglad. Er stond een behoorlijk stevige stroming in de Maas. Door de sterke stroming helde de pont een beetje over en de vrachtauto schoof schoksgewijs naar de stroomafwaartse zijde van de pont. Uit voorzorg gooide de pontbaas ook nog het anker uit. Plotseling ging het snel de pont helde sterk over en begon via het dek water te maken. Het ging mis! Op ongeveer op 25 meter uit de rechteroever (Middelaar) maakten wij de roeiboort die aan de zijde van het veer hing los en deze viel in het water. Ik hield de roeiboort vast terwijl de veerbaas vervolgens Simons en ik als laatste er in sprongen. Hierbij liep ik een lichte verwonding op. Spannend moment was dat de roeiboort met een ketting vast aan de pont zat die aanvankelijk niet loswilde. Toen die net los was sloeg het veer om. Ondertussen waren we weer naar het midden van de Maas gedreven. We zijn met zijn drieën met de blote handen en een schop naar een krib aan Middelaarse kant geroeid en naar het café / veerhuis van Marinus Janssen gegaan. Er kwamen zeer veel bussen boven drijven. Later hoorde ik dat er ongeveer een dertig zijn geborgen in Grave voor de sluis. Het was dus geen aanvaring maar een ongeval veroorzaakt door verschillende omstandigheden. Bij de waterpolitie hebben wij een verklaring moeten afleggen en dezelfde dag zijn we weer verder gegaan met het werk, de volle bussen ophalen met een andere vrachtauto. We hebben nog ongeveer een half jaar dubbele route moeten rijden i.v.m. dit ongeval.

De pont en de vrachtauto hebben ongeveer 14 dagen onderwater gelegen waarna ze geborgen zijn. De pont is later nog een keer gezonken, er bleek nog een gat in te zitten.

Ik heb nooit meer iets gehoord van de melktuiten of het ongeval tot aan heden tot jij belde.

De inhoud van de bussen was 30, 20 en 15 liter en er zaten geen koperen/bronzen nummering op de melkbussen. Volgens mij heeft Helmut Hageman foto's toentertijd gemaakt.

Opmerking

In juli 2014 hebben we tijdens verkenningen het anker van deze veerpont teruggevonden in de buurt van de Middelaarse oever in de oude oversteek route van het toenmalige kabelveer. Het gevonden anker konden we identificeren hangend aan het veer op oude foto's. Het betreft een stokanker van de Mannheimer Ankerfabrik und Hammerwerk Gebrüder Heuss. Dit soort ankers worden ook wel Heuss ankers genoemd. Volgens een website heeft Heus tot 1928 ankers geproduceerd.

Google Maps: Overzicht van de oude veerstoep met ongeveer de vindplaats van het anker.

Foto Joost van den Besselaar
Het Heuss anker van het oude kabelveer Cuijk-Middelaar.

Foto internet: De oude veerpont in de Maas bij Cuijk.

Foto: Joost van den Besselaar. Melktuit uit de Maas.